

สื่อการสอนประวัติศาสตร์

ความหมาย

สื่อการสอน (Instructional Media) หมายถึงสื่อกลาง (Media)

ในระบบการเรียนการสอนระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนได้แก่วัสดุ (Materials Software) อุปกรณ์ (Devices or Hardware) และวิธี การหรือเทคนิค (Techniques) ทั้งนี้ก็เพื่อช่วยให้กระบวนการสื่อความหมาย (Communication Process) หรือการถ่ายทอดความรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ประเภทของสื่อการสอน

ดร.ชัยยงค์ พรหมวงศ์ ได้แบ่งประเภทของสื่อการสอนไว้เป็น ๓ ประเภท *

๑. วัสดุ หมายถึงสิ่งช่วยสอนที่มีการผู้ส่งเปลี่ยนแปลง เช่น ซอด้วง ฟิล์ม ภาพถ่าย ภาพยนตร์ ไลดส์ ฯลฯ
๒. อุปกรณ์ หมายถึงสิ่งช่วยสอนที่เป็น เครื่องมือ เช่นกระดานดำ กล้องถ่ายภาพ เครื่องฉาย ภาพยนตร์ เครื่องรับโทรทัศน์ ฯลฯ
๓. กระบวนการและวิธีการ ได้แก่การจัดระบบ การสาธิตทดลองและกิจกรรมต่าง โดยเฉพาะกิจกรรมที่ครูจัดทำขึ้น และที่นักเรียนปฏิบัติ

ศาสตราจารย์ลำเภา วรวงูร ได้จำแนกไว้เป็น ๓ ประเภท คือ ^๒

๑. วัสดุและเครื่องมือที่ไม่ต้องฉาย ได้แก่วัสดุเครื่องมือที่ไม่ต้องอาศัยเครื่องฉายและจอ เช่น รูปภาพ แผนภูมิ กราฟ ของจริง ของตัวอย่าง หุ่นจำลอง ลูกโลก แผนที่ กระดานดำ ป้ายนิเทศ ฯลฯ รวมทั้งกิจกรรมต่างๆ เช่นทัศนศึกษา การแสดงละคร นิทรรศการ การสาธิต และการทดลอง เป็นต้น
๒. วัสดุและเครื่องมือที่ต้องฉาย ได้แก่สิ่งที่ต้องใช้เครื่องฉายเช่นสไลด์ ฟิล์มสตริฟ ฟิล์มลูป แผ่นภาพโปร่งแสง ภาพยนตร์ ภาพทึบแสง บรรดาสิ่งที่จะนำไปฉายเหล่านี้มีคำรวม เรียกว่าวัสดุ ส่วนเครื่องซึ่งใช้ฉายได้แก่เครื่องฉายภาพยนตร์ เครื่องฉายสไลด์ เครื่องฉายฟิล์มสตริฟ เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ เครื่องฉายภาพทึบแสง เครื่องฉายภาพจุลทัศน์เหล่านี้เรียกว่าอุปกรณ์
๓. โสตวัสดุและอุปกรณ์ได้แก่วัสดุอุปกรณ์เกี่ยวกับเสียง เช่นแผ่นเสียงเทป และเครื่องเล่นแผ่นเสียง เครื่องรับวิทยุเครื่องขยายเสียง

๑. ชัยยงค์ พรหมวงศ์, ผศ.ดร. เรื่องเดิม, หน้า ๔๔

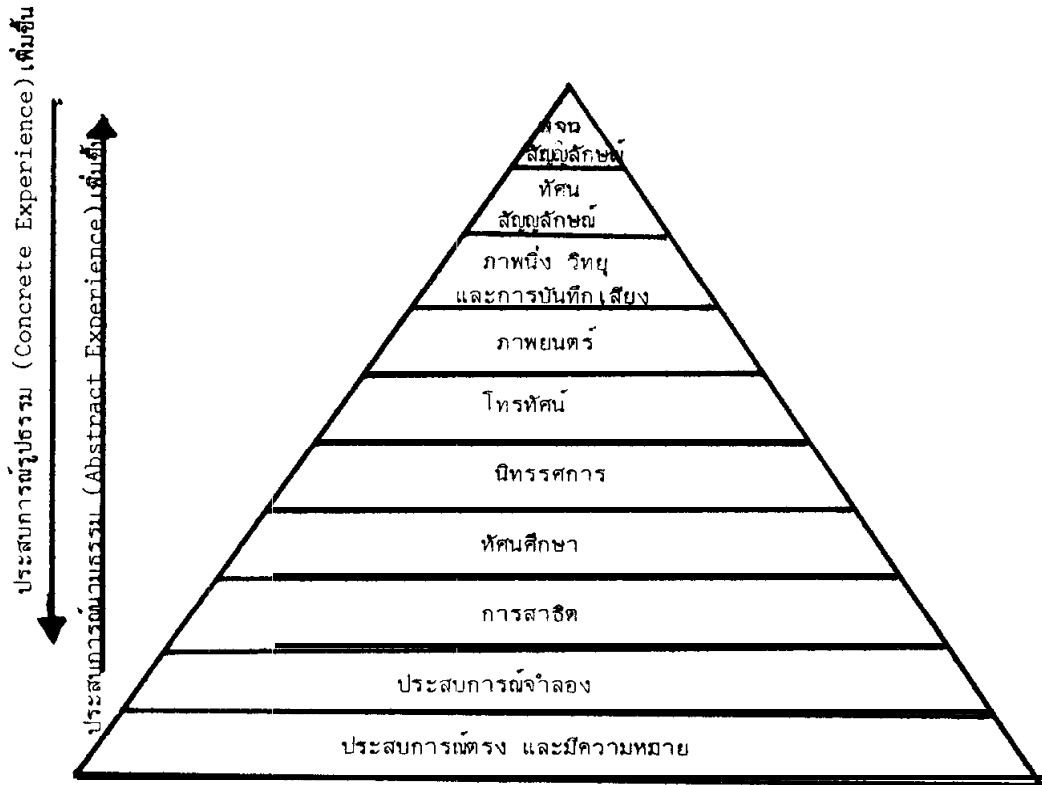
๒. ลำเภา วรวงูร, ศจ. เอกสารประกอบการบรรยายวิชาการบริหารและเทศงานโสตทัศนศึกษา, แผนกวิชาโสตทัศนศึกษา, คณะครุศาสตร์, ๒๕๑๔

สำหรับ Vernon S. Gerlach และ Donald P. Ely ได้จำแนกสื่อการสอนออกเป็น ๗ ประเภท คือ ^๓

๑. ของจริงและตัวบุคคล รวมทั้งสภาพการณ์ที่เกิดขึ้นจริงๆ เช่นการสาธิต การทดลอง การศึกษานอกสถานที่
๒. สื่อการสอนประเภทภาษาพูดหรือภาษาเขียน หมายถึงคำพูด คำรา วัสดุพิมพ์ คำอธิบายในสไลด์ ฟิล์มสตริป แผ่นภาพโปร่งแสง
๓. วัสดุกราฟิก เช่นแผนภูมิ แผนภาพ แผนสถิติ โปสเตอร์ การ์ตูน แผนที่ ลูกโลก ภาพวาด ฯลฯ วัสดุประเภทนี้นอกจากจะนำมาใช้โดยตรงแล้ว ยังปรากฏในหนังสือ ตำรา แบบเรียน หนังสืออ้างอิงต่างๆ บนแผ่นภาพโปร่งแสงในฟิล์มสตริป สไลด์ เป็นต้น
๔. ภาพนิ่ง เป็นภาพที่ได้จากการถ่ายภาพได้แก่ภาพถ่ายต่างๆไปอาจใช้โดยลำดับ หรือใช้กับเครื่องฉายภาพทึบขยายให้มีขนาดตามต้องการ นอกจากนี้ยังหมายถึง สไลด์ ๓๕ มิลลิเมตร (๒" x ๒") ซึ่งเป็นสไลด์ที่ใช้กันทั่วไป ได้จากการถ่ายด้วยฟิล์มขนาด ๓๕ มิลลิเมตร ฟิล์มสตริปซึ่งถ่ายด้วยฟิล์มขนาดเดียวกับสไลด์
๕. ภาพเคลื่อนไหว ได้แก่ภาพยนตร์ โทรทัศน์
๖. การบันทึกเสียง ได้แก่เสียงจากเทปบันทึกเสียงจากแผ่นเสียงจากร่องเสียงของฟิล์มภาพยนตร์ ฯลฯ วัสดุประเภทนี้จัดอยู่ในสื่อการสอนประเภทคำพูดและการเขียนด้วย แต่ต้องใช้กับอุปกรณ์ประกอบจึงจะได้ยินเสียง
๗. สื่อประเภทโปรแกรม เป็นสื่อการสอนที่แสดงขั้นตอนในสิ่งที่จะสอน อาจใช้สื่อประเภทสัญลักษณ์ ทัศนวัสดุ หรือโสตทัศนวัสดุช่วย เช่นแบบเรียนโปรแกรม และบทเรียนสำเร็จรูปที่ใช้กับเครื่องช่วยสอน (Teaching Machine) หรือใช้คอมพิวเตอร์ (Computer)

ส่วน Dr. Edgar Dale ได้แบ่งประเภทของสื่อการเรียนการสอนออกเป็น ๑๐ ประเภท และได้กำหนดเป็นแผนภูมิประสบการณ์รูปกรวย (Cone of Experience) โดยยึดหลักการว่าผู้เรียนจะสามารถเรียนรู้สิ่งที่เป็นรูปธรรม (Concrete) ได้ผลดีกว่า เร็วกว่า และถาวรกว่าสิ่งที่เป็นนามธรรม (Abstract)

3. Vernon S. Gerlach and Donald P. Ely. Teaching and Media : A Systematic Approach, (New Jersey: Englewood Cliff?., Prentice-Hall, Inc., 1971), pp. 287-289

คุณค่าของการใช้สื่อการสอน เพื่อกระบวนการเรียนรู้

Maurice P. Hunt⁴ ได้สรุปเกี่ยวกับคุณค่าของการใช้สื่อการสอน เพื่อกระบวนการเรียนรู้ไว้ว่า "สื่อการสอนทำให้การเรียนรู้ง่ายขึ้น ประหยัดเวลาสื่อการสอนช่วยถ่ายทอดความคิดระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน ช่วยสร้างความเข้าใจในเรื่องราวที่สอนได้เร็วขึ้น ทั้งผู้เรียนจำได้ถาวรและลืมได้โดยยาก"

สำหรับ Carlton W.H. Erickson ได้สรุปคุณค่าของสื่อการสอนไว้ ดังนี้คือ

๑. ช่วยขัดและเสริมประสบการณ์ให้ผู้เรียนเรียนได้มากขึ้น
๒. ช่วยให้ผู้สอนสามารถจัดเนื้อหาวิชาที่มีความหมายต่อชีวิตของผู้เรียนได้
๓. ช่วยให้ผู้สอนสามารถแนะนำและควบคุมพฤติกรรมของผู้เรียนให้มีปฏิกริยาสัมพันธ์ในทาง

ที่ติดต่อสิ่งเร้าในการเรียนรู้

๔. ช่วยให้ผู้เรียนสามารถประกอบกิจกรรมการเรียนรู้ที่แตกต่างกันออกไปตามลักษณะเนื้อหาวิชา
๕. ช่วยให้ผู้สอนสามารถสอนได้ตามจุดประสงค์ของการเรียนรู้ที่กำหนดไว้
๖. ช่วยผู้สอนให้สอนเนื้อหาวิชาได้ง่ายขึ้น

4. Maurice P. Hunt, Teaching High School Social Studies, (New York:Harper & Brothers, 1955) p. 369

๗. ช่วยให้ผู้สอนสามารถสอนได้สะดวกรวดเร็วและถูกต้องมากขึ้น เพราะมีเครื่องมือที่ทันสมัย เป็นสื่อช่วย ^๕

หลักเกณฑ์การเลือกสื่อการสอน

ได้แนะนำหลักเกณฑ์การเลือกสื่อการสอน เพื่อใช้ในกระบวนการเรียนการสอน

โดยให้พิจารณาคำตอบจากคำถามต่อไปนี้ คือ

๑. สื่อการสอนมีประโยชน์ต่อหน่วยการสอนและมีกิจกรรมในการแก้ปัญหาหรือให้ประสบการณ์เฉพาะหรือไม่?
๒. เนื้อหาวิชาที่จะสื่อความหมายด้วยการใช้สื่อการสอนนี้เป็นประโยชน์และสำคัญแก่นักเรียนในชุมชนและสังคมหรือไม่?
๓. สื่อการสอนมีความเหมาะสมกับจุดประสงค์ของการสอน หรือเป้าหมายของผู้เรียนหรือไม่?
๔. สื่อการสอนช่วยให้มีการตรวจสอบระดับความยากง่ายของจุดประสงค์ของการสอนในด้านเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจ,ทัศนคติ และทักษะการฝึกปฏิบัติหรือไม่?
๕. สื่อการสอนช่วยให้นักเรียนได้คิด ตอบสนอง อภิปราย และศึกษาค้นคว้าหรือไม่?
๖. สื่อการสอนได้ช่วยแก้ปัญหาในการเรียน เนื้อหาและช่วยเสริมกิจกรรมนักเรียนหรือไม่?
๗. สื่อการสอนช่วยให้การเสนอแนวคิดมีความสัมพันธ์กันหรือไม่?
๘. สื่อการสอนได้ช่วยในการเสนอเนื้อหาความรู้เกี่ยวกับขนาดอุณหภูมิ น้ำหนัก ความลึก ระยะทาง การกระทำ กลิ่น เสียง สี ความมีชีวิตและอารมณ์ได้หรือไม่?
๙. สื่อการสอนมีความแน่นอน และทันสมัยหรือไม่?
๑๐. สื่อการสอนสอดคล้องกับจุดประสงค์ของการสอนที่พึงปรารถนาได้หรือไม่?
๑๑. สื่อการสอนช่วยให้แสดงถึงรสนิยมอันดีหรือไม่?
๑๒. สื่อการสอนสามารถใช้ในห้องเรียนธรรมดาได้หรือไม่?
๑๓. ความรู้เนื้อหาในสื่อการสอนมีตัวอย่างให้มากพอหรือไม่? ^๖

การใช้สื่อการสอน

การใช้สื่อการสอนอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้บังเกิดผลดีสำหรับกระบวนการเรียนการสอนและการสื่อความหมายนั้น จำเป็นจะต้องยึดหลักเกณฑ์ในการใช้ให้ตรงจุดมุ่งหมายสำคัญ คือ

-
5. Carlton W.H, Erickson, Administrating Instruction Media Programmes, (New York The Macmillan Company. 1971), pp. 108-019
 6. Ibia., pp. 97-99

๑. ใช้สื่อการสอนในชั้นนำเข้าสู่บทเรียน ทั้งนี้เพื่อเร้าผู้เรียนให้เกิดความสนใจ และเปลี่ยนพฤติกรรมในเบื้องต้นโดยปรับตัวเองให้พร้อมที่จะเรียนรู้บทเรียนใหม่ ซึ่งอาจกระทำได้โดยการรื้อฟื้นความรู้เดิม (Assimilation) หรือขยายความรู้เดิม (Accommodation) มาเพื่อการใช้ให้ประสานกันได้กับความรู้ใหม่ ซึ่งจะเรียนในขั้นต่อไป

๒. ใช้สื่อการสอนในชั้นประกอบการสอนหรือขั้นคำเนื่อกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อช่วยให้ความกระจ่างในเนื้อหาที่เรียนหรือทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้ง่ายขึ้นและเข้าใจข้อเท็จจริงในเนื้อหาอย่างแท้จริง ในรูปของการเกิด *Concept* เข้าใจหลักการสำคัญ และมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปไปในแนวทางที่ดีขึ้นตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่ได้กำหนดไว้

๓. ใช้สื่อการสอนเพื่อกขยายขอบเขตของความรู้ในผู้เรียนให้ก้าวหน้าและเจริญงอกงามทั้งในด้านความกว้างและความลึกของภูมิปัญญาซึ่งเป็นผลของการเรียนอย่างแท้จริง

๔. ใช้สื่อการสอนเพื่อย่อสรุปเนื้อหาสำคัญของบทเรียนเกิดเป็น *Concept* ในเนื้อหาแต่ละเรื่อง

๕. ใช้สื่อการสอนเพื่อส่งเสริมผู้เรียนให้มีการฝึกและพัฒนาตนเองให้รู้จักขั้นตอนและมีความคิดสร้างสรรค์ (*Control and Creativity*)

สื่อการสอนประเภทวรรณกรรมทางการศึกษา

สื่อการสอนประเภทวรรณกรรมทางการศึกษาและเทคโนโลยีทางการศึกษาที่ครูประวัติศาสตร์ควรให้ความสนใจและเลือกมาใช้ในการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนได้ตามความต้องการและเต็มความสามารถของเขา นอกจากนั้นยังเป็นการช่วยผ่อนคลายครูให้มีภาระในการสอนลดลง เพื่อไปคิดสร้างสรรค์แนวความคิดและวิธีการใหม่ๆ ได้ด้วย เช่น

๑. วัสดุ (Materials or Software)	๒. อุปกรณ์ (Devices or Hardware)	๓. เทคนิค วิธีการ (Techniques)
ฟิล์มภาพยนตร์	เครื่องฉายภาพยนตร์	Team Teaching
ฟิล์มสกริป	เครื่องฉายฟิล์มสกริป	Unit Teaching
ภาพสไลด์	เครื่องฉายสไลด์	Dircovery
วัตถุทึบแสง	เครื่องฉายภาพทึบแสง	Tnquiry Method
วัตถุโปร่งแสง	เครื่องฉายภาพทึบสรีระ	Simulation
แผ่นเสียง	เครื่องเล่นแผ่นเสียง	Programmed Instruction
รายการวิทยุ	เครื่องรับวิทยุ	Individual Instruction
เทปเสียง	เครื่องบันทึกเสียง	Clauroom Learning Center
รายการโทรทัศน์	เครื่องรับโทรทัศน์	Independent Study
ไมโครฟิล์ม	เครื่องอ่านไมโครฟิล์ม	Flexible or Modular Scheduling
บทเรียนสำเร็จรูป	เครื่องช่วยสอน	Non - Graded Plan
ชุดคอมพิวเตอร์	เครื่องคอมพิวเตอร์	School Within School
ชุดการสอน		Educational Radio and Television Cooperative Group Patterns

ชุดการสอน (Instructional Packages or Kits)

ชุดการสอนหมายถึงนวัตกรรมทางการศึกษาประเภทสื่อการสอนแบบประสม (Multi-Media) ประกอบด้วยวัสดุ (Materials or Software) อุปกรณ์ (Devices or Hardware) และเทคนิคหรือวิธีการ (Technique) ซึ่งได้ดำเนินการจัดทำขึ้นเป็นชุดอย่างมีระบบตามขั้นตอนเพื่อให้สอดคล้องกับวิชา หน่วยการเรียนและหัวเรื่องของแต่ละเนื้อหาวิชา โดยมุ่งที่จะให้ผู้สอนใช้เป็นสื่อเร้าพฤติกรรมของผู้เรียนมีการเปลี่ยนแปลงไปตามแนวทางของจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม (Behavioral Objective) ที่ได้กำหนดไว้ด้วยความสะดวกและมั่นใจ เพราะมีความยืดหยุ่นพร้อมทำให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ในหัวข้อเรื่อง (Topics) นั้นๆอย่างกว้างขวางและลึกซึ้งจริงๆกล่าวโดยสรุปก็คือเป็นสื่อการสอนแบบประสมยึดหลักบูรณาการ (Integration) มุ่งชวนให้การเรียนการสอนในหลายลักษณะ เช่น แบบบรรยาย แบบรายบุคคลแบบประจักษ์กรรมากลุ่ม และอื่นๆ ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ

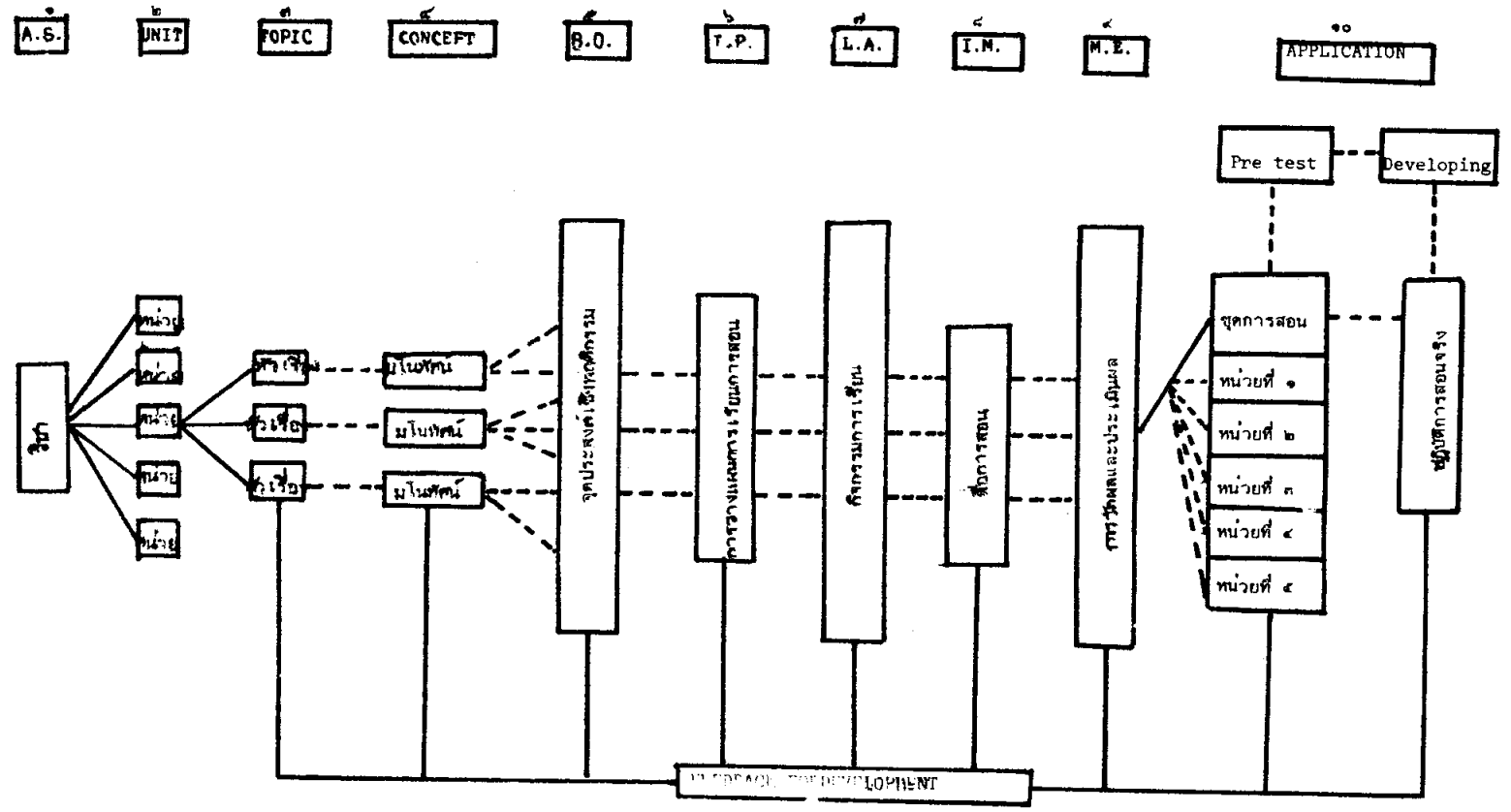
องค์ประกอบของชุดการสอน

๑. คู่มือการใช้ เป็นเอกสารที่ประกอบไปด้วยคำอธิบายเกี่ยวกับวิธีการและแนวทางการใช้ชุดการสอน เพื่อให้ผู้สอนหรือผู้เรียนได้ศึกษาก่อนที่จะใช้จริง
๒. บัตรคำสั่ง หมายถึงบัตรมอบงาน (Assignment) เพื่อกำหนดแนวทางการประกอบกิจกรรมของผู้เรียน
๓. กิจกรรมการเรียน หมายถึงงานประเภทต่างๆที่ได้จัดเตรียมไว้ให้ผู้เรียนได้ประกอบกิจกรรมไปตามคำสั่งที่ปรากฏในบัตรมอบงาน
๔. สื่อการสอน หมายถึงวัสดุอุปกรณ์และวิธีการที่ผู้เรียนจะใช้เป็นสื่อประกอบกิจกรรม เพื่อให้บรรลุตามคำสั่งหรือจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม
๕. การประเมินผล เป็นโครงการวัดผลการเรียนรู้หรือความก้าวหน้าของผู้เรียนภายหลังที่ได้ผ่านประสบการณ์การเรียนรู้ตามลำดับขั้นของชุดการสอนมาแล้ว ได้แก่ แบบฝึกหัด แบบทดสอบและแบบรายงานการค้นคว้า เป็นต้น

ประเภทของชุดการสอน

๑. ชุดการสอนแบบประกอบการบรรยาย เป็นชุดการสอนที่จัดทำขึ้นเพื่อมุ่งใช้ประกอบการบรรยาย เนื้อหาที่มีประสิทธิภาพในการเรียนการสอน เกิดความกระจำจ่มชัดแก่ผู้เรียน กับเป็นการช่วยลดภาระหรือความเหน็ดเหนื่อยจากการบรรยายของผู้สอนจะได้ด้วย
๒. ชุดการสอนแบบรายบุคคล เป็นชุดการสอนที่จัดทำขึ้นเพื่อเป็นสื่อประกอบการเรียนการสอนแบบเอกัตบุคคล (Individualizing Instruction) ซึ่งผู้เรียนจะเรียนรู้ได้เร็วหรือช้าตามความต้องการและความสามารถเฉพาะบุคคล
๓. ชุดการสอนแบบประกอบกิจกรรมกลุ่ม เป็นชุดการสอนที่จัดทำขึ้นเพื่อใช้เป็นสื่อประกอบการเรียนการสอนแบบผู้เรียนร่วมกันทำงานเป็นคณะ (Cooperative Group Patterns) ซึ่งเป็นการเรียนที่ต้องอาศัยกลุ่มสัมพันธ์และความสามารถของกลุ่มนำไปสู่การเรียนรู้
๔. ชุดการสอนแบบอื่นๆ ได้แก่ชุดการสอนทางไปรษณีย์, ชุดการสอนเพื่อรายการโทรทัศน์การศึกษา, ชุดการสอนเพื่อใช้กับเครื่องช่วยสอน หรือเครื่องคอมพิวเตอร์ เป็นต้น

แผนภูมิแสดงระบอบการผลิตชุดการสอน

คุณค่าของชุดการสอน

ไม่ว่าจะเป็นชุดการสอนประเภทใด ย่อมมีคุณค่าต่อการเพิ่มคุณภาพการเรียนรู้ในการเรียนการสอน กล่าวคือ

๑. ช่วยให้ผู้สอนถ่ายถอดเนื้อหาและประสบการณ์ที่สลับซับซ้อนและมีลักษณะเป็นนามธรรมสูง เช่น การทำงานของเครื่องกล อวัยวะในร่างกาย การเติบโตของสัตว์ชนิดๆ ฯลฯ ซึ่งผู้สอนไม่สามารถถ่ายทอดการบรรยายได้ดี
๒. ช่วยเร้าความสนใจของนักเรียนต่อสิ่งที่กำลังศึกษา เพราะชุดการสอนจะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนของตนเองและสังคม
๓. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็น ผักการตัดสินใจแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง และการฝึกความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม
๔. ช่วยสร้างความพร้อมและมั่นใจแก่ผู้สอน เพราะชุดการสอนผลิตไว้เป็นหมวดหมู่ สามารถหยิบไปใช้ได้ทันทีโดยเฉพาะผู้ที่ไม่ค่อยมีเวลาในการเตรียมการสอนล่วงหน้า
๕. ทำให้การเรียนการสอนของผู้เรียนเป็นอิสระจากอารมณ์ของผู้สอน ชุดการสอนสามารถทำให้ผู้เรียนได้ตลอดเวลา ไม่ว่าอาจารย์ผู้สอนจะมีสภาพหรือมีความขัดข้องทางอารมณ์มากนักน้อยเพียงใด
๖. ช่วยให้การเรียนเป็นอิสระจากบุคลิกภาพของผู้เรียน เนื่องจากชุดการสอนทำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้แทนครู แม้ครูจะพูดหรือสอนไม่เป็น ผู้เรียนก็สามารถเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพจากชุดการสอนที่ได้ผ่านการทดสอบประสิทธิภาพมาแล้ว ^๗

การประเมินคุณค่าของวัสดุอุปกรณ์^๘

การประเมินนั้นหมายถึงการวัดผลหรือการสำรวจดูว่า วัสดุอุปกรณ์นั้นมีคุณค่าหรือประโยชน์ในการใช้เพียงใด ในการที่จะประเมินคุณค่าของวัสดุอุปกรณ์ใดนั้น จะต้องมีเกณฑ์ที่จะใช้ในการวัดหรือการประเมิน

๑. ความมุ่งหมายของการประเมินคุณค่า
 - ๑.๑ เพื่อค้นหาข้อมูลนำมาปรับปรุงงานด้านวัสดุศึกษาให้ดียิ่งขึ้น
 - ๑.๒ เพื่อให้ครูผู้สอนได้ประเมินผลการปฏิบัติงานของตนเองในด้านการใช้วัสดุอุปกรณ์และเพื่อที่จะให้ผู้บริหารที่เกี่ยวข้องได้ปรับปรุงงาน และช่วยครูผู้สอนได้สอนอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

๗. ชัยยงค์ พรหมวงศ์ ผศ.ดร. เรื่องเดิม, หน้า ๖๑

๘. เกื้อกูล คุปรัตน์, ผศ. และคณะ, วัสดุศึกษา (โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๒๐) หน้า ๖๒-๖๔

๒. ขบวนการเบื้องต้นในการประเมินคุณค่า จะต้องมีส่วนสำคัญดังต่อไปนี้
 - ๒.๑ เครื่องมือในการประเมินได้แก่ ความรู้ของผู้ประเมิน ซึ่งคงหาได้จากหนังสือ หนังสืออ้างอิงต่างๆ เช่น แม่กกาชิน บรรณานุกรม แดตาลอกต่างๆ
 - ๒.๒ เทคนิคและขบวนการในการประเมินขึ้นอยู่กับผู้ประเมินจะต้องยึดหลักความทันสมัยและสามารถนำมาวัดผลได้อย่างแท้จริง
๓. เกณฑ์ในการประเมินคุณค่า ผู้ประเมินจะต้องคำนึงถึงสิ่งต่างๆ ดังต่อไปนี้
 ๑. ปรัชญาการศึกษา ควรคำนึงถึงว่าเรามุ่งหรือหวังให้ผู้เรียนเป็นอย่างไร ต้องการให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถในทางไหน
 ๒. หลักสูตร ควรกำหนดเนื้อหากว้างขวางเพียงใด มีสาระสำคัญอะไรบ้างที่เราจะบรรจุลงในหลักสูตร ซึ่งการกำหนดหลักสูตรนั้นจะต้องสอดคล้องกับปรัชญาการศึกษา
 ๓. แผนการสอน เพื่อให้นักเรียนได้รับความรู้ในสิ่งที่เราต้องการไปอย่างดีที่สุด เราจะต้องพิจารณาว่าเราจะสอนอะไรก่อนหลัง โดยทำเป็นโครงการสอนไว้ มีทั้งโครงการสอนระยะยาวคือทั้งปี และโครงการสอนในแต่ละชั่วโมง
 ๔. งบประมาณ ต้องกะคำนวณงบประมาณที่จะใช้ในงาน สื่อวัสดุและอุปกรณ์ซึ่งจะต้องสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้จริงๆ ในด้านการสอน

นอกจากนั้น เราจะต้องคำนึงถึงวัสดุต่างๆ ที่มีลักษณะสำคัญอย่างไรบ้าง ในที่นี้จะกล่าวตามความคิดของเอคการ์ เคล ซึ่งเป็นบุคคลสำคัญในวงการโสตทัศนศึกษา ได้กล่าวไว้ ๗ ประการ คือ

 ๑. วัสดุอุปกรณ์นั้นทำให้เกิดวิจารณ์แก่ผู้เรียน เกิดความคิดสร้างสรรค์
 ๒. วัสดุอุปกรณ์ จะต้องตรงตามหัวข้อที่กำลังเรียน
 ๓. การใช้วัสดุอุปกรณ์ จะต้องตรงตามหัวข้อที่กำลังเรียน
 ๔. วัสดุอุปกรณ์นั้นจะต้องเหมาะสมกับอายุ สติปัญญา และประสบการณ์ของผู้เรียน
 ๕. การใช้วัสดุอุปกรณ์นั้นจะต้องคุ้มกับเวลา ค่าใช้จ่าย และกำลังงานที่เสียไป
 ๖. วัสดุอุปกรณ์นั้นจะต้องมีลักษณะมั่นคง แข็งแรง ไม่ชำรุดง่าย
 ๗. มีคู่มือครูที่จะช่วยในการใช้วัสดุอุปกรณ์เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
๔. บุคคลที่มีส่วนร่วมในการประเมินคุณค่า มีดังนี้คือ
 ๑. ผู้บริหาร หมายถึงผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานบริหารของโรงเรียนขึ้นไปจนถึงผู้บริหารการศึกษา ซึ่งบุคคลเหล่านี้มีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาอนุมัติงบประมาณ
 ๒. ผู้เชี่ยวชาญทางโสตทัศนศึกษา หมายถึงผู้ที่มีความรู้ในวิชาโสตทัศนศึกษาและมีความคุ้นเคยกับงานโสตทัศนศึกษาในด้านต่างๆ

๓. ครูบาอาจารย์ หมายถึงผู้ใช้โสตทัศนวัสดุอุปกรณ์ ว่าได้ผลในการสอนมากน้อยเพียงใด
๔. นักศึกษา-นักเรียน หมายถึงผู้ที่ถูกสอนโดยการใช้เครื่องมือโสตทัศนวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ

แบบการประเมินผลวัสดุอุปกรณ์โสตทัศนศึกษา

โปรดตอบคำถามต่อไปนี้เพียงสั้นๆ

วัสดุอุปกรณ์ประเภท

เรื่อง

๑. ความสัมพันธ์ของวัสดุอุปกรณ์ที่นำมาใช้กับวิชาที่ต้องการสอน
๒. ความเข้าใจที่นักเรียนที่ได้รับภายหลังการใช้อุปกรณ์
๓. ความสนใจของนักเรียน
๔. คุณสมบัติทางเทคนิค (ทางกายภาพ)
๕. คุณค่าโดยสรุป
๖. เห็นควรนำไปใช้ในระดัไหน

แบบการประเมินค่าภาพยนตร์

ชื่อภาพยนตร์..... ความยาว นาที

ใช้ประกอบการสอนในวิชา

ผลิตเมื่อ

ชื่อผู้ผลิต

ผู้จำหน่าย

เป็นภาพยนตร์ เสียง ไม่มีเสียง

ขาวดำ a

ราคา

สถานที่ประเมิน ประเมินเมื่อ

ชื่อประเมิน ตำแหน่ง

เรื่องย่อ (ให้รายละเอียด เท่าที่จะทำได้)

.....*

.....*.....*

ประเภทของผู้ดูควรจะเป็น

ประถมต้น ประถมปลาย มัธยมต้น

มัธยมปลาย วิทยาลัย มหาวิทยาลัย

ผู้ใหญ่ทั่วไป

เสียง เลว พอใช้ ดี ดีมาก

คำบรรยายเป็นภาษา.....

การถ่ายภาพ/เลวพอใช้ ดี.....ดีมาก

ข้อวิจารณ์และข้อเสนอแนะ

.....

สรุปประเมินค่า เลว พอใช้ดี ดีมาก

แบบการ เลือกภาพยนตร์ เพื่อนำมาใช้เป็นอุปกรณ์การสอน

ชื่อ เรื่อง ผู้รับผิดชอบ

แหล่งที่ยืมหรือเช่า

สถานที่ขายและราคา

ผู้ผลิต ผู้ร่วมงานทางวิชาการ

ข้อมูลในการใช้

.. ภาพยนตร์นั้นถูกต้อง เป็นจริงไหม (วิจารณ์)

b. เป็นประโยชน์ในการสอนชั้น วิชา.....

ค. ประสบการณ์ที่จะได้รับนอกเหนือไปจากประสบการณ์ที่จะได้รับในห้องเรียนธรรมดา

๔. ข้อเสนอแนะในการใช้กับหน่วยเนื้อหาในหลักสูตร

๕. การใช้สี หรือไม่ใช้สี เพื่อความหมายแก่สิ่งต่างๆ
เช่น

รูปแบบทั่วไป ใช้ในการประเมิน ภาพยนตร์ สไลด์ फिल्मสตริป รูปภาพอื่นๆ ฯลฯ

.. การถ่ายภาพ ดีมาก..... ดี..... ไม่ดี.....

ข้อวิจารณ์

b. เสียง ดีมาก ดี.....ไม่ดี.....

ข้อวิจารณ์

h. การจัดระเบียบเนื้อเรื่อง ดีมาก ดี..... ไม่ดี.....

ข้อวิจารณ์

๔. คู่มือและสิ่งประกอบอื่นๆ

๕. คุณภาพสี

b. เนื้อเรื่องย่อ

๗. ค่าของภาพยนตร์หรืออุปกรณ์ในส่วนรวมดีมาก.....ดี.....ไม่ดี.....
วิจารณ์.....
๘. ควรจะใช้หรือไม่ควรไม่ควร
เหตุผล